

Arv i internationella situationer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar civilutskottet regeringens proposition 2014/15:105 Arv i internationella situationer och en motion som väckts med anledning av propositionen.

Genom en EU-förordning, arvsförordningen, skapas ett gemensamt regelverk inom EU på arvsrättens område. Förordningen ersätter till största delen den nuvarande svenska regleringen av internationella arvsfrågor.

I arvsförordningen regleras vilket lands domstolar och andra myndigheter som får besluta i frågor om arv med internationell anknytning, och vilket lands lag som ska tillämpas på arvet. Sådana arvsfrågor ska normalt prövas i det land där den avlidne hade sin hemvist och enligt det landets lag. Förordningen reglerar också hur domar och andra avgöranden om arv erkänns och verkställs i andra medlemsstater. Vidare införs ett europeiskt arvsintyg, som ska förenkla den praktiska hanteringen av internationella arvsärenden inom EU.

Arvsförordningen blir direkt tillämplig i Sverige. För att tillämpningen av förordningen ska fungera i praktiken föreslår regeringen att det införs en ny lag om arv i internationella situationer.

I propositionen föreslår regeringen också att riksdagen godkänner en överenskommelse om ändring av den nordiska arvskonventionen, som reglerar arvsrättsliga frågor i nordiska förhållanden. Regeringen föreslår att bestämmelserna i konventionen om förvaltning av dödsbon och om verkställighet av nordiska avgöranden i Sverige införlivas i svensk rätt.

Den nya lagen och lagändringarna är avsedda att träda i kraft den 17 augusti 2015.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag, godkänner en överenskommelse om en reviderad nordisk arvskonvention och avslår motionen.

I betänkandet finns en reservation.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden5

 Arv i internationella situationer5

Reservation8

 Arv i internationella situationer (SD)8

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag9

 Propositionen9

 Följdmotionen9

Bilaga 2

Regeringens lagförslag 10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Arv i internationella situationer

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till

1. lag om arv i internationella situationer,
2. lag om ändring i ärvdabalken,
3. lag om ändring i jordabalken,
4. lag om ändring i lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden,
5. lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden

b) godkänner överenskommelsen den 1 juni 2012 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om ändring av konventionen den 19 november 1934 mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om arv, testamente och boutredning.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:105 punkterna 1–6 och avslår motion

2014/15:3086 av Mikael Eskilandersson (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation (SD)

Stockholm den 4 juni 2015

På civilutskottets vägnar

Caroline Szyber

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Caroline Szyber (KD), Johan Löfstrand (S), Ewa Thalén Finné (M), Hillevi Larsson (S), Jessika Roswall (M), Lars Eriksson (S), Roger Hedlund (SD), Carl-Oskar Bohlin (M), Emma Hult (MP), Leif Nysmed (S), Mikael Eskilandersson (SD), Johanna Haraldsson (S), Shadiye Heydari (S), Mats Green (M), Solveig Zander (C), Nina Lundström (FP) och Lotta Johnsson Fornarve (V).

Redogörelse för ärendet

I juli 2012 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och erkännande av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg (arvsförordningen).

Genom att arvsförordningen har antagits faller internationella arvsfrågor fortsättningsvis inom det område där medlemsstaterna inte kan anta eller behålla sin egen lagstiftning. Förhandlingarna om arvsförordningen resulterade dock i att Sverige och Finland fick ett nordiskt undantag från förordningen (Danmark deltar inte i EU:s rättsliga samarbete). Undantaget innebär att Sverige och Finland i vissa avseenden kan fortsätta att tillämpa konventionen av den 19 november 1934 mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om arv, testamente och bodelning (den nordiska arvskonventionen) i en reviderad lydelse. Den reviderade lydelsen utarbetades parallellt med förhandlingarna om arvsförordningen. Regeringen beslutade i april 2012 att överenskommenheten, med förbehåll för ratifikation, skulle undertecknas.

Regeringen gav i oktober 2012 en särskild utredare i uppdrag att föreslå de kompletterande lagändringar som arvsförordningen ger anledning till samt att överväga Sveriges tillträde till den reviderade nordiska arvskonventionen. I uppdraget ingick att föreslå de lagändringar som ett tillträde föranleder.

Utredningen om arvsfrågor i internationella situationer överlämnade i april 2014 betänkandet Internationella rättsförhållanden rörande arv (SOU 2014:25). Betänkandet har remissbehandlats.

En promemoria om bl.a. vissa frågor om bouppteckningar har därefter utarbetats i Justitiedepartementet. Några remissinstanser har fått tillfälle att yttra sig över promemorian.

Lagrådet har yttrat sig över lagförslagen.

Propositionens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslagen i bilaga 2.

En motion har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionen finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Arv i internationella situationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och godkänner en överenskommelse om en reviderad nordisk arvskonvention samt avslår motionsyrkandena.

Jämför reservation (SD).

Propositionen

I takt med den ökande globaliseringen blir det allt vanligare att människor har anknytning till flera stater. En person som avlidit kan t.ex. ha varit medborgare i en stat men ha haft sin hemvist i en annan stat, arvingarna kan finnas i olika stater och egendom som har tillhört den avlidne kan finnas på flera ställen. Utan internationella instrument om gränsöverskridande arvsfrågor tillämpar varje stat sina egna regler om vilken domstol som är behörig och vilket lands lag som ska tillämpas. Detta kan medföra att parallella förfaranden inleds, vilket ofta blir dyrt, komplicerat och kan leda till oförenliga resultat. Många gånger framstår det som svårförståeligt och förvirrande att samma arv handläggs i flera förfaranden. Regeringen anser därför att det är viktigt att parterna kan lösa sina arvsrättsliga tvister på ett slutgiltigt sätt i den stat till vilken det finns starkast anknytning. Det är därför välkommet att en arvsförordning har förhandlats fram inom EU för att underlätta hanteringen av arv i internationella situationer.

Arvsförordningen ska tillämpas på arv med gränsöverskridande verkan. Den innefattar i princip alla civilrättsliga aspekter på arv, bl.a. frågor om hur arvet ska fördelas, hur boutredning och arvskifte ska förrättas samt hur ett testamente ska bedömas. Genom arvsförordningen införs gemensamma regler i EU om handläggningen av arv i internationella situationer. Dessa regler innebär i vissa avseenden betydande förändringar i förhållande till den svenska internationella privat- och processrätten på arvsområdet. Hittills har utgångspunkten varit att arv efter svenska medborgare i utomnordiska förhållanden handläggs i Sverige enligt svensk lag. Arvsförordningen utgår i stället från samma principer som sedan tidigare har gällt i nordiska förhållanden, dvs. att arvet ska handläggas i den stat där den avlidne hade sin hemvist och att samma lands lag ska gälla.

Genom arvsförordningen införs en möjlighet för en person att välja vilken lag som ska tillämpas på arvet efter honom eller henne. En person kan genom ett särskilt lagvalsförordnande ange att lagen i den stat där personen är medborgare vid tidpunkten för sitt val eller sin död ska tillämpas på arvet. Det är

inte möjligt att välja något annat lands lag än medborgarskapsstatens. Förordningen reglerar också hur domar och andra avgöranden om arv erkänns och verkställs i andra medlemsstater. Vidare införs ett europeiskt arvsintyg, som ska förenkla den praktiska hanteringen av internationella arvsärenden inom EU.

Arvsförordningen är direkt tillämplig i Sverige, vilket innebär att den gäller som svensk lag. Äldre svenska bestämmelser om arv i internationella situationer som omfattas av arvsförordningens tillämpningsområde måste därför upphävas. Det behövs även vissa kompletterande regler till arvsförordningen för att den ska kunna tillämpas som avsett.

Eftersom gemensamma EU-regler införs genom arvsförordningen, kan Sverige och Finland som utgångspunkt inte heller tillämpa vissa bestämmelser som har sin grund i den nordiska arvskonventionen. De nordiska staterna har därför träffat en överenskommelse om en reviderad nordisk arvskonvention. Den innebär att Danmark, Island och Norge anpassar sina regler så att det exempelvis även i dessa stater blir möjligt för arvlåtaren att välja att medborgarskapslandets lag ska tillämpas. På så sätt ska parallella förfaranden så långt som möjligt undvikas i förhållande till alla nordiska stater.

Arvsförordningen tillåter att den nordiska arvskonventionens regler om förvaltningen av dödsbon och medverkan av nordiska myndigheter samt de enklare och snabbare förfarandena för erkännande och verkställighet av nordiska avgöranden som följer av konventionen tillämpas. Svenska regler om detta behövs alltså fortfarande.

Med tanke på de genomgripande förändringar som arvsförordningen innebär anser regeringen att det är ändamålsenligt att samla svenska bestämmelser om arv i internationella situationer i en ny lag. Lagstiftningen blir då mer sammanhållen och lättöverskådlig jämfört med den nuvarande ordningen med flera lagar som innehåller regler om arv i internationella situationer.

I propositionen föreslår regeringen också att riksdagen godkänner en överenskommelse om ändring av den nordiska arvskonventionen, som reglerar arvsrättsliga frågor i nordiska förhållanden. Regeringen föreslår att bestämmelserna i konventionen om förvaltning av dödsbon och om verkställighet av nordiska avgöranden i Sverige införlivas i svensk rätt.

Den nya lagen och lagändringarna är avsedda att träda i kraft den 17 augusti 2015.

Motionen

I motion 2014/15:3086 begär Mikael Eskilander (SD) att riksdagen ska avslå propositionen (yrkande 1) och tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka inom EU för att arvsförordningen ska ändras på så sätt att medborgarskapet ska vara vägledande för vilket lands lagstiftning som ska tillämpas vid arv i internationella situationer (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Liksom regeringen anser utskottet att det är välkommet att det har förhandlats fram en arvsförordning inom EU för att underlätta hanteringen av arv i internationella situationer. Huvudregeln enligt arvsförordningen är att lagen i den stat där den avlidne hade sin hemvist vid sin död ska tillämpas på arvet i dess helhet. Detta är samma princip som sedan tidigare gällt i nordiska förhållanden. Utskottet vill peka på att det genom arvsförordningen införs en möjlighet för en person att välja vilken lag som ska tillämpas på arvet efter honom eller henne. En person kan genom ett särskilt lagvalsförordnande ange att lagen i den stat där personen är medborgare vid tidpunkten för sitt val eller sin död ska tillämpas på arvet.

Arvsförordningen är direkt tillämplig i Sverige. I propositionen föreslås de lagändringar som behövs för att tillämpningen av förordningen ska fungera i praktiken. I motion 3086 yrkande 1 föreslås att propositionen ska avslås. Enligt utskottets mening finns det behov av de kompletterande bestämmelser som föreslås i propositionen. Utskottet anser därför att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag och godkänna överenskommelsen om en reviderad nordisk arvskonvention. Motion 3086 yrkande 1 bör därför avslås. Utskottet anser inte heller att det finns något skäl att bifalla motion 3086 yrkande 2, varför även det motionsyrkandet bör avslås.

Reservation

Arv i internationella situationer (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen

- a) avslår regeringens förslag
 - b) tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.
- Därmed bifaller riksdagen motion
2014/15:3086 av Mikael Eskilandersson (SD) yrkandena 1 och 2 samt
avslår proposition 2014/15:105 punkterna 1–6.

Ställningstagande

Vi välkomnar en tydligare lagstiftning om vilka regler som ska gälla vid arv i internationella situationer. Det är dock vår uppfattning att det ska vara den avlidnas medborgarskap och inte vistelseort som ska vara avgörande för vilket lands lagstiftning som ska tillämpas. Vi anser att människor är något mer än bara den plats de befinner sig på. Medborgarskapet är en del av ens person och skapar samtidigt en samhörighet med andra. Det är viktigt att medborgarskapet inte urholkas, vilket det riskerar att göra om det får mindre betydelse i praktiken. Medborgarskapets betydelse är och bör fortsätta att vara viktigt för den enskilde. Det blir därför mer naturligt att det är medborgarskapet som avgör vilket lands lagar som gäller och vilket land som ska reglera ett eventuellt arv efter ett dödsfall. Om en person inte vill att hans eller hennes medborgarskap ska vara vägledande för vilket lands lagar som ska reglera arvet, så får denna person själv påtala sitt ställningstagande och välja ett annat lands lagar. Om propositionens lagförslag genomförs blir förhållandet det omvända mot hur vi anser att det bör vara.

Vi anser att riksdagen bör avslå propositionen och tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att Sverige ska verka inom EU för att arvsförordningen ska ändras på så sätt att medborgarskapet ska vara vägledande för vilket lands lagstiftning som ska tillämpas vid arv i internationella situationer.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:105 Arv i internationella situationer:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om arv i internationella situationer.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ärvdabalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jordabalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden.
6. Riksdagen godkänner överenskommelsen den 1 juni 2012 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om ändring av konventionen den 19 november 1934 mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om arv, testamente och boutredning (avsnitt 7).

Följdmotionen

2014/15:3086 av Mikael Eskilandersson (SD):

1. Riksdagen avslår proposition 2014/15:105 Arv i internationella situationer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka inom EU för att EU-förordningen ska ändras på så sätt att medborgarskap ska vara vägledande för vilket lands lagstiftning som ska tillämpas vid arv i internationella situationer.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om arv i internationella situationer

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Lagens innehåll

Arvsförordningen

1 § I 2 kap. finns bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg, i den ursprungliga lydelsen (arvsförordningen).

Den nordiska arvskonventionen

2 § I 3 kap. finns bestämmelser som införlivar konventionen den 19 november 1934 mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om arv, testamente och boutredning (den nordiska arvskonventionen).

Avgöranden som har meddelats i stater utanför Norden och EU

3 § I 4 kap. finns bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden som har meddelats i stater som varken tillämpar arvsförordningen eller är anslutna till den nordiska arvskonventionen.

2 kap. Kompletterande bestämmelser till arvsförordningen

Kapitlets tillämpningsområde

1 § Detta kapitel gäller för frågor om arv i internationella situationer, om inte något annat följer av 3 eller 4 kap.

Särskild boutredningsman

2 § Om ett arv efter en person som inte hade hemvist i Sverige ska handläggas i Sverige enligt svensk rätt och den avlidnes egendom ska avträdas till förvaltning av boutredningsman, ska den boutredningsman som utses inte vara dödsbodelägare eller på annat sätt beroende av utredningen (särskild boutredningsman).

En särskild boutredningsman ska också utses om ett arv ska handläggas i Sverige och en boutredningsman ska utses enligt svensk rätt, trots att utländsk rätt i övrigt tillämpas på arvet. Detta gäller dock endast om något annat inte följer av arvsförordningen.

Om en bouppteckning ska förrättas när en särskild boutredningsman har utsetts enligt första eller andra stycket, ska tiden enligt 20 kap. 1 § första stycket ärvdabalken räknas från den tidpunkt då egendomen avträdades till boutredningsmannens förvaltning.

Ett testaments formella giltighet

3 § Ett testaments formella giltighet ska bedömas enligt denna paragraf i stället för enligt artikel 27 i arvsförordningen.

Ett testamente ska anses giltigt till formen, om det uppfyller formkraven i lagen på den ort där det upprättades eller den ort där testatorn vid upprättandet eller vid sin död hade hemvist eller var medborgare. Ett testamente som avser fast egendom ska också anses giltigt till formen, om det uppfyller formkraven i lagen på den ort där egendomen finns.

Andra stycket tillämpas också på en återkallelse av testamente. En återkallelse ska också anses giltig till formen, om återkallelsen uppfyller formkraven i någon av de lagar enligt vilka testamentet enligt andra stycket var giltigt till formen.

Vid tillämpning av andra och tredje styckena ska även en ort där testatorn enligt lagen på den orten hade domicil räknas som testators hemvist.

Egendom som tillfaller Allmänna arvsfonden

4 § Om det enligt den lag som är tillämplig på arvet inte finns någon arvinge eller testamentstagare till egendom som finns i Sverige, ska den egendomen tillfalla Allmänna arvsfonden.

En utländsk stat, kommun, allmän fond eller allmän inrättning ska inte anses som en arvinge vid tillämpning av första stycket.

Provisoriskt omhändertagande av egendom

5 § Om det finns egendom i Sverige men svensk domstol eller annan myndighet inte är behörig att besluta om arvet, ska socialnämnden, om det behövs, ta hand om egendomen och vidta nödvändiga åtgärder. Dödsfallet ska anmälas till socialnämnden av den som har egendomen i sin vård eller annars av den som är närmast till att göra anmälan. Socialnämnden ska överlämna egendomen till den som är behörig att ta emot den.

Om socialnämnden inte kan överlämna egendomen till någon enligt första stycket, ska nämnden anmäla dödsfallet till tingsrätten. Tingsrätten ska besluta att egendomen ska avträdas till förvaltning av en särskild boutredningsman till dess den kan överlämnas till den som är behörig att ta emot den.

Om egendomen är av litet värde får socialnämnden, i stället för att anmäla dödsfallet till tingsrätten enligt andra stycket, överlämna egendomen till en närstående till den avlidne eller till utlandsmyndigheten för den stat som den avlidne var medborgare i.

Beaktande av utländsk förrättning

6 § Vid boutredning eller arvskifte som görs i Sverige ska, om svensk lag är tillämplig på arvet, beaktas vad som tillkommit borgenär, arvinge eller testamentstagare vid motsvarande förrättning efter den avlidne i en annan stat.

Europeiskt arvsintyg

7 § Skatteverket är behörig myndighet för utfärdande av europeiska arvsintyg enligt arvsförordningen.

8 § Skatteverkets beslut avseende ett europeiskt arvsintyg överklagas till tingsrätten i den ort där den avlidne hade hemvist. Om den avlidne inte hade hemvist i Sverige, överklagas beslutet till Stockholms tingsrätt.

Vid överklagande tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte något annat följer av arvsförordningen.

Erkännande och verkställighet enligt arvsförordningen

9 § En ansökan om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras verkställbart i Sverige enligt arvsförordningen görs till tingsrätten. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka tingsrätter som får pröva en ansökan.

10 § En ansökan om ändring enligt arvsförordningen av ett beslut med anledning av en ansökan enligt 9 § görs till den tingsrätt som har meddelat beslutet.

Om en sådan ansökan görs av den som har gjort ansökan enligt 9 §, ska den ha kommit in till tingsrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

11 § Vid handläggning i domstol av ärenden som avses i 9 och 10 §§ tillämpas i övrigt lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte något annat följer av arvsförordningen.

12 § Om ett avgörande förklaras verkställbart, verkställs avgörandet enligt utsökningsbalken på samma sätt som en svensk dom som har fått laga kraft, om inte något annat följer av arvsförordningen.

13 § Om tingsrätten vid det förfarande som avses i 9 § bifaller en ansökan om verkställbarhetsförklaring, ska tingsrättens beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller någon annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

3 kap. Särskilda bestämmelser för nordiska förhållanden**Kapitlets tillämpningsområde**

1 § Detta kapitel gäller i förhållande till de stater som är anslutna till den nordiska arvskonventionen.

Bouppteckning

2 § Om ett arv handläggs i Danmark, Finland, Island eller Norge och det i Sverige finns egendom som hör till boet, ska Skatteverket på begäran av dödsboförvaltningen utse en lämplig person att förrätta bouppteckning. I bouppteckningen ska dödsboets tillgångar i Sverige tas upp med uppgift om värdet och sådana skulder som särskilt belastar egendomen.

Utmätning

3 § Om ett dödsbo är föremål för behandling av bobestyrer i Danmark eller för offentligt skifte i Island eller Norge och det finns egendom i Sverige som hör till boet, ska det som föreskrivs i den andra statens lag om inskränkning i en borgenärs rätt att genom utmätning få betalning ur dödsbo tillämpas på egendomen i Sverige. Detta gäller dock inte om det är fråga om utmätning för skatt eller allmän avgift som påförts i Sverige. Det gäller inte heller om fordran ska tas ut ur egendom som utgör pant eller som får hållas kvar till säkerhet för fordran.

4 § Om egendom som avses i 2 § ska säljas exekutivt, tillämpas vid försäljningen och fördelningen av köpeskillingen 9 § första stycket lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land.

Inskrivning

5 § Bestämmelser i en annan nordisk stats lag om att inskrivning i en fastighetsbok eller ett domstolsprotokoll (tingslysning) utgör en förutsättning för att en rätt som uppkommit genom avtal eller annan rättshandling eller genom utmätning (utlegg eller utpantning) ska gälla mot dödsbo, ska inte tillämpas i fråga om egendom som vid dödsfallet fanns i Sverige.

Regler om var viss egendom ska anses finnas

6 § En fordran som är grundad på ett löpande skuldebrev eller på ett annat fordringsbevis som måste visas upp för att fordringen ska kunna krävas ut, ska vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel anses finnas där handlingen finns. Andra fordringar ska anses finnas i den stat enligt vars lag boutredningen ska förrättas.

Ett registrerat fartyg eller luftfartyg ska anses finnas i den stat där det har hemort.

Domstolsbeslut om dödsboförvaltning

7 § Om en domstol i Danmark, Finland, Island eller Norge har beslutat att ett dödsbo efter en medborgare i en nordisk stat som vid sin död hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge ska omhändertas av domstolen eller av arvsdomstol, boutredningsman, testamentsexekutor eller bobestyrer, eller att boet ska bli föremål för utredning och skifte genom delägarnas försorg eller skiftas under medverkan av skiftesman, ska beslutet gälla i Sverige.

Första stycket gäller endast om beslutet inte strider mot ett avgörande som har meddelats av en domstol eller annan myndighet som är behörig enligt arvsförordningen.

Bodelning med anledning av en makes död

8 § Bodelning med anledning av en makes död förrättas enligt svensk lag om den avlidne var medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge och vid sin död hade hemvist i Sverige.

Bodelning med anledning av en makes död förrättas också enligt svensk lag om en efterlevande make som är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge har suttit i oskiftat bo och han eller hon har hemvist i Sverige. Detsamma gäller om en efterlevande make har suttit i oskiftat bo och vid sin död var medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge och då hade hemvist i Sverige.

9 § Vid bodelning med anledning av en makes död som förrättas i Sverige efter en medborgare i en annan nordisk stat ska makarnas samtliga tillgångar och skulder i Sverige och utomlands omfattas.

10 § En fråga som gäller bodelning med anledning av en makes död ska tas upp av svensk domstol eller annan myndighet, om bodelningen förrättas i enlighet med svensk lag enligt 8 §.

En tvist som gäller bodelning med anledning av en makes död får också, trots att domstol i en annan nordisk stat är behörig, tas upp av svensk domstol om parterna är överens om det. Det gäller dock inte om dödsboet är föremål för behandling av domstol, testamentsexekutor, bobestyrer eller av domstol förordnad boutredningsman eller skiftesman eller om tvisten gäller klander av bodelning.

Erkännande och verkställighet

11 § I fråga om erkännande och verkställighet av dom eller förlikning från Danmark, Finland, Island eller Norge om rätt på grund av arv eller testamente, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvar för den dödes skulder tillämpas lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område. Om den lagen inte gäller, tillämpas 4 kap., om inte något annat följer av arvsförordningen, eller lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden.

4 kap. Särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden**Kapitlets tillämpningsområde**

1 § Detta kapitel gäller för avgöranden som har meddelats i stater som varken tillämpar arvsförordningen eller är anslutna till den nordiska arvskonventionen.

Erkännande

2 § Ett avgörande om arv eller testamente av en domstol, annan myndighet eller särskilt förordnad skiftesman som har fått laga kraft gäller i Sverige, om avgörandet har meddelats i en stat där den avlidne hade hemvist och det inte finns hinder mot erkännande enligt 3 §.

3 § Det utländska avgörandet gäller inte i Sverige, om

1. avgörandet har meddelats mot en part som inte har gått i svaromål och som inte har fått kännedom om den väckta talan i tid för att kunna svara i saken eller mot en part som annars inte har fått rimliga möjligheter att föra sin talan i det utländska förfarandet,

2. avgörandet strider mot ett svenskt avgörande,

3. avgörandet strider mot ett tidigare meddelat utländskt avgörande som gäller här,

4. det i Sverige pågår ett förfarande som kan leda till ett motstridigt avgörande, eller

5. det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen att erkänna avgörandet.

Verkställighet

4 § Ett utländskt domstolsavgörande som är verkställbart i domstolslandet och som gäller i Sverige får verkställas, om avgörandet har förklarats verkställbart här.

En ansökan om att avgörandet ska förklaras verkställbart i Sverige görs till tingsrätten. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka tingsrätter som får pröva en ansökan.

Sökanden ska tillsammans med ansökan ge in avgörandet i original eller i kopia som har bestyrkts av en behörig myndighet samt de ytterligare handlingar som tingsrätten behöver för sin prövning. Sökanden ska samtidigt ge in en översättning av handlingarna till svenska, om inte tingsrätten anser att det är obehövt.

5 § Vid handläggning i domstol av ett ärende om verkställbarhetsförklaring tillämpas i övrigt lagen (1996:242) om domstolsärenden.

6 § Om ett avgörande förklaras verkställbart, verkställs avgörandet på samma sätt som ett motsvarande svenskt avgörande som har fått laga kraft. Ett beslut om tvångsmedel i avgörandet ska dock inte tillämpas.

1. Denna lag träder i kraft den 17 augusti 2015.

2. Genom lagen upphävs lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo, lagen (1935:44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m.m., lagen (1935:45) om kvarlåtenskap efter den som hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge och lagen (1935:46) om tillsyn i vissa fall å oskiftat dödsbo efter medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för frågor med anledning av ett dödsfall som inträffat före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i ärvdabalken

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 3 § och 23 kap. 5 § ärvdabalken¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

3 §

Val av boutredningsman *skall så träffas* att uppdraget kan förväntas *bliva* utfört med den insikt som boets beskaffenhet kräver. Särskilt avseende *skall* fästas vid förslag av dem, vilkas rätt är beroende av utredningen.

Delägare må förordnas till boutredningsman.

Är testamentsexekutor utsedd, *skall förordnandet meddelas honom, om ej skäl äro däremot.*

Ett val av boutredningsman *ska göras så* att uppdraget kan förväntas *bli* utfört med den insikt som boets beskaffenhet kräver. Särskilt avseende *ska* fästas vid förslag av dem, vilkas rätt är beroende av utredningen.

En delägare får utses till boutredningsman.

Om testamentsexekutor är utsedd ska denne utses till boutredningsman, om det inte finns skäl som talar mot det.

I lagen (2015:000) om arv i internationella situationer finns bestämmelser om särskild boutredningsman.

23 kap.

5 §²

På en delägares begäran *skall* rätten *förordna* någon att vara skiftesman. *Vad* som föreskrivs i 17 kap. 1–4 och 6–9 §§ äktenskapsbalken om bodelning, bodelningsförrättare och make *skall* gälla i fråga om arvskifte, skiftesman och delägare i boet. Arvode och ersättning till skiftesmannen *skall* dock betalas av dödsboet.

Ställs boet under förvaltning av testamentsexekutor, är denne utan särskilt *förordnande* skiftesman. Detta gäller dock *ej*, om någon annan redan har *förordnats* som

På en delägares begäran *ska* rätten *utse* någon att vara skiftesman. *Det* som föreskrivs i 17 kap. 1–4 och 6–9 §§ äktenskapsbalken om bodelning, bodelningsförrättare och make *ska* gälla i fråga om arvskifte, skiftesman och delägare i boet. Arvode och ersättning till skiftesmannen *ska* dock betalas av dödsboet.

Om boet ställs under förvaltning av testamentsexekutor, är denne utan särskilt *beslut* skiftesman. Detta gäller dock *inte*, om någon annan redan har *utsetts till* skiftes-

¹ Balken omtryckt 1981:359.

² Senaste lydelse 1988:1453.

skiftesman eller om testaments-
exekutorn är delägare i boet.

man eller om testamentsexekutorn
är delägare i boet.

*En dödsbodelägare eller en
person som på annat sätt är
beroende av arvskiftet får inte
utses till skiftesman.*

Denna lag träder i kraft den 17 augusti 2015.

3 Förslag till lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs att 20 kap. 2 och 5 §§ jordabalken¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.

2 §

Lagfart *skall* sökas inom tre månader efter det att den handling *på vilken* förvärvet grundas (fångeshandlingen) upprättades.

Lagfart *ska* sökas inom tre månader efter det att den handling *som* förvärvet grundas *på* (fångeshandlingen) upprättades.

Tiden för sökande av lagfart räknas dock

1. för förvärv som beror av villkor, myndighets tillstånd eller annan sådan omständighet, från det förvärvet fullbordades,

2. för dödsbo, i fall som avses i 1 § andra stycket, från det egendomen överläts eller, om bouppteckning *då ej* registrerats, från det registreringen skedde,

2. för dödsbo, i fall som avses i 1 § andra stycket, från det egendomen överläts eller, om bouppteckning *inte hade* registrerats *då*, från det registreringen skedde,

3. för den som är ensam delägare i dödsbo, från det bouppteckningen registrerades eller, om han först därefter blivit ensam delägare, från det så skedde, dock, om boets förvaltning omhänderhas av boutredningsman eller testamentsexekutor eller om boet är avträtt till konkurs, *ej* i något fall tidigare än från det egendomen utgavs till delägaren,

3. för den som är ensam delägare i dödsbo, från det bouppteckningen registrerades eller, om han *eller hon* först därefter blivit ensam delägare, från det så skedde, dock, om boets förvaltning omhänderhas av boutredningsman eller testamentsexekutor eller om boet är avträtt till konkurs, *inte* i något fall tidigare än från det egendomen utgavs till delägaren,

4. för testamentstagare som *tillagts* egendom i legat, från det testamentet *vann* laga kraft och legatet utgavs eller, om bouppteckning *då ej* registrerats, från det registreringen skedde,

4. för testamentstagare som *tilldelats* egendom i legat, från det testamentet *fick* laga kraft och legatet utgavs eller, om bouppteckning *inte hade* registrerats *då*, från det registreringen skedde,

5. när talan väckts om återgång eller hävande av förvärv innan tiden för sökande av lagfart *utgick*, från det dom *varigenom* talan ogillades *vann* laga kraft.

5. när talan väckts om återgång eller hävande av förvärv innan tiden för sökande av lagfart *gick ut*, från det dom *som innebär* att talan ogillades *fick* laga kraft.

Om lagfart ska sökas på grund av ett förvärv med anledning av ett arv som utländsk rätt är tillämplig

¹ Balken omtryckt 1971:1209.

på, och det inte finns någon handling som förvärvet grundas på, ska tiden för att söka lagfart i stället räknas från den tidpunkt då den omständighet som ligger till grund för förvärvet inträffade.

5 §²

Den som söker lagfart *skall* ge in fångeshandlingen och de övriga handlingar som är nödvändiga för att styrka förvärvet. Om ett dödsbo eller en arvinge som är ensam delägare i ett dödsbo söker lagfart på förvärv av egendom från den döde, anses en inregistrerad bo-uppteckning efter denne som fångeshandling.

Om en ansökan om lagfart görs av flera sökande gemensamt, *skall* den innehålla uppgift om hur stor andel av fastigheten som varje sökande har förvärvat. Om det saknas sådana uppgifter och sökandena inte följer ett föreläggande att komplettera ansökan, *skall* den anses avse andelar efter huvudtalet.

Den som söker lagfart *ska* ge in fångeshandlingen och de övriga handlingar som är nödvändiga för att styrka förvärvet. Om ett dödsbo eller en arvinge som är ensam delägare i ett dödsbo söker lagfart på förvärv av egendom från den döde, anses en inregistrerad bo-uppteckning efter denne som fångeshandling. *Som fångeshandling anses även ett europeiskt arvsintyg.*

Om en ansökan om lagfart görs av flera sökande gemensamt, *ska* den innehålla uppgift om hur stor andel av fastigheten som varje sökande har förvärvat. Om det saknas sådana uppgifter och sökandena inte följer ett föreläggande att komplettera ansökan, *ska* den anses avse andelar efter huvudtalet.

Denna lag träder i kraft den 17 augusti 2015.

² Senaste lydelse 2000:226.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden¹

dels att 1, 2 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 2 a och 5 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna lag är tillämplig på frågor om makars och sambors förmögenhetsförhållanden när det finns anknytning till en främmande stat. Lagen gäller endast sådana samboförhållanden där ingen av samborna är gift.

Bestämmelserna i 2 § första stycket 1 och andra stycket, 5 § tredje stycket, 6 § andra stycket och 8 § gäller inte för sambor. När lagen skall tillämpas på samboförhållanden gäller i övrigt följande.

1. Vad som sägs i lagen om makar, blivande makar, äktenskapet och äktenskapets ingående eller motsvarande gäller sambor, blivande sambor, samboförhållandet respektive samboförhållandets inledande.

2. Vid tillämpningen av 9 § gäller 16–18 och 22–25 §§ sambolagen (2003:376) i stället för äktenskapsbalken. Vid tillämpningen av 10 § gäller 15 § sambolagen i stället för 12 kap. äktenskapsbalken.

Lagen gäller inte i den mån något annat följer av en annan lag.

Bestämmelserna i 2 § första stycket 1, 5 § tredje stycket, 6 § andra stycket och 8 § gäller inte för sambor. När lagen ska tillämpas på samboförhållanden gäller i övrigt följande:

1. Det som sägs i lagen om makar, blivande makar, äktenskapet och äktenskapets ingående eller motsvarande gäller sambor, blivande sambor, samboförhållandet respektive samboförhållandets inledande.

Lagen gäller inte i den utsträckning något annat följer av en annan lag.

2 §

En fråga om makars förmögenhetsförhållanden får tas upp av svensk domstol,

En fråga om makars förmögenhetsförhållanden får tas upp av svensk domstol

1. om frågan har samband med ett äktenskapsmål i Sverige,
2. om svaranden har hemvist i Sverige,
3. om käranden har hemvist i Sverige och svensk lag enligt 3 eller 4 § är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden,
4. om frågan rör egendom i Sverige, eller

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2001:1141.

² Senaste lydelse 2003:382.

5. om svaranden i en uppkommen fråga har godtagit att saken prövas i Sverige eller har gått i svaromål i saken utan invändning om domstolens behörighet.

Särskilda bestämmelser om svensk domstols behörighet i frågor om bodelning med anledning av en makes död finns i lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo. En sådan fråga får tas upp av svensk domstol även i fall som anges i första stycket 2, 3 och 5.

Om frågan gäller bodelning med anledning av en makes död tillämpas 2 a § i stället för första stycket.

2 a §

En fråga om bodelning med anledning av en makes död får tas upp av svensk domstol

1. om den avlidne maken hade hemvist i Sverige,

2. i fall som anges i 2 § första stycket 2, 3 och 5, eller

3. på begäran av den efterlevande maken om svensk domstol, i andra fall än som avses i 1, är behörig att ta upp en fråga om arv efter den avlidne enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg, i den ursprungliga lydelsen.

5 a §

En utländsk bodelning med anledning av en makes död ska anses giltig till formen, om den uppfyller formkraven enligt

1. den lag som var tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden,

2. lagen i den stat där den förrättades, eller

3. lagen i den stat där den avlidne hade hemvist eller var medborgare.

7 §

Vid en bodelning *skall* makarnas samtliga tillgångar och skulder i Sverige och utomlands beaktas, om inte något annat följer av den lag som är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden. Vid lottläggningen bör en make i första hand tilldelas egendom som tillhör honom eller henne utomlands.

Finns det egendom i ett främmande land och *kan det* antas att bodelningen inte kommer att gälla i det landet, får bodelningen begränsas till att gälla en viss del av makarnas egendom. En sådan begränsning får dock inte göras, om någon av makarna med rimliga skäl motsätter sig det.

Vid en bodelning *ska* makarnas samtliga tillgångar och skulder i Sverige och utomlands beaktas, om inte något annat följer av den lag som är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden. Vid lottläggningen bör en make i första hand tilldelas egendom som tillhör honom eller henne utomlands.

Om det finns egendom i ett främmande land och *det kan* antas att bodelningen inte kommer att gälla i det landet, får bodelningen begränsas till att gälla en viss del av makarnas egendom. En sådan begränsning får dock inte göras, om någon av makarna med rimliga skäl motsätter sig det.

Vid en bodelning med anledning av en makes död ska det beaktas vad som tillkommit den efterlevande maken vid motsvarande förrättning efter den döde utomlands.

Denna lag träder i kraft den 17 augusti 2015.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Allmänna arvsfonden består av egendom som tillfallit fonden genom arv, gåva, testamente eller förmånstagarförordnande i försäkringsavtal, enligt 32 kap. 14 § aktiebolagslagen (2005:551) eller genom domstolsbeslut.

Vad som sägs om egendom som har tillfallit fonden genom arv gäller också egendom som har tillfallit fonden enligt 1 kap. 11 § lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo.

Det som sägs om egendom som har tillfallit fonden genom arv gäller också egendom som har tillfallit fonden enligt 1 kap. 11 § *den upphävda* lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo *eller enligt 2 kap. 4 § lagen (2015:000) om arv i internationella situationer.*

Denna lag träder i kraft den 17 augusti 2015.

¹ Senaste lydelse 2005:814.